

Vastgesteld ... 2009

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken bestond bij een drietal fracties de behoefte de minister voor Ontwikkelingssamenwerking enkele vragen en opmerkingen voor te leggen over zijn brief d.d. 16 februari 2009 inzake het beleidskader 2009–2012 voor het Vakbondsmedefinancieringsprogramma (27 433, nr. 69).

De minister heeft op de vragen en opmerkingen geantwoord bij brief van ... 2009. De vragen en opmerkingen van de fracties en de antwoorden van de minister zijn hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Ormel

De adjunct-griffier van de commissie,
Van Toor

Inbreng van de fractie van het CDA

De leden van de fractie van het CDA hebben kennis genomen van het Vakbondsmedefinancieringsprogramma 2009 – 2012. Het genoemde programma geeft deze leden aanleiding tot een aantal vragen.

Het is de leden van de fractie van het CDA niet duidelijk of, gezien de nieuwe beleidsvoorstellen van de minister ten aanzien van het subsidiekader voor maatschappelijke organisaties, dit programma als apart financieringskader blijft bestaan. Graag een reactie.

Op bladzijde negen staat dat Nederlandse vakcentrales worden uitgenodigd om toe te lichten hoe ze invulling geven aan concrete ondersteuningacties die de sociale dialoog bevorderen. Ziet de minister ook een specifiek rol weggelegd voor dit programma om de moderniseringsagenda van de minister verder uit te voeren? Zo ja, welke rol is dat dan?

De leden van de fractie van het CDA vragen zich af op welke manier de minister de inbreng van vakcentrales met name in fragiele staten wil bevorderen.

Op pagina 12 en 13 wordt de positie van vrouwen besproken. De minister noemt twee punten, arbeidsrechten en representativiteit. Ziet de minister ook een taak voor vakbonden in specifieke ondersteuning bij uitvoering van (in)formele werkzaamheden door vrouwen in ontwikkelingslanden?

Tenslotte vragen deze leden een reactie op de vraag of het klopt dat in dit medefinancieringsprogramma de complementariteitsvoorwaarden van de minister niet gelden.

Inbreng van de fractie van de SP

De leden van de fractie van de SP onderstrepen het belang van het Vakbondsmedefinancieringsprogramma (VMP). Deze leden zijn van mening dat het belangrijk is, zoals ook geuit in de IOB-evaluatie over de steun gericht op versterking van vakbonden en vakbonds- en arbeidsrechten, dat dankzij een vakbond tot vakbondsrelatie partners steun kunnen krijgen voor activiteiten die zij zelden van niet-gouvernementele hulporganisaties ontvangen. Zij vinden het van belang dat hiermee vooral de armsten worden bereikt. Om deze reden pleiten de leden van de fractie van de SP er dan ook voor om het Vakbondsmedefinancieringsprogramma ruimschoots van toepassing te laten zijn in alle minst ontwikkelde landen. Deze leden vinden het onbegrijpelijk en kwalijk dat de minister ervoor kiest om 60 % van de activiteiten van de Nederlandse vakcentrales te laten uitvoeren in OS-partnerlanden en de minst ontwikkelde landen en 40% in de overige landen. Dit impliceert immers dat meer dan momenteel het geval is, het VMP uitgevoerd zal worden in landen die niet tot de minst ontwikkelde behoren.

Kan de minister ook een reactie geven op de conclusie van het IOB-rapport dat vakorganisaties die zich richten op de informele economie relevant zijn voor het VMP omdat hun leden tot de armste lagen van de bevolking horen en vanwege de resultaten die zij weten te bereiken. Dit in tegenstelling tot de vakbonden die hun diensten beschikbaar stellen aan werknemers in de formele economie, omdat deze meestal niet tot de armste lagen van de bevolking horen (zoals blijkt uit de case in Zuid-Afrika).

De minister stelt in de beleidsreactie op de IOB-evaluatie dat hij een duidelijke motivatie van landen- en partnerkeuze, gebaseerd op context-analyses, essentieel acht om de mate van doeltreffendheid van het VMP te vergroten. In zijn beleidskader 2009–2012 motiveert hij echter zelf zijn landenkeuze totaal niet. De leden van de fractie van de SP roepen hem op dat alsnog te doen en daarbij verder te gaan dan de stelling dat deze keuze gebaseerd is op zijn partnerlanden. Het is immers duidelijk dat zijn keuze voor de partnerlanden volstrekt arbitrair is. Zijn keuze is absoluut niet armoedegerelateerd (veel partnerlanden behoren immers niet tot de minst ontwikkelde landen), maar is vooral politiek en historisch ingegeven.

IOB stelt dat een consequentie van de beperking van het aantal landen zou kunnen zijn dat de bilaterale uitgaven verminderen als gevolg van geringe capaciteit van vakbondsorganisaties om projecten uit te voeren en vooral dat de vakbondsorganisaties contacten moeten opgeven die zij vanuit het oogpunt van internationale solidariteit waardevol vinden. Kan de minister hier een reactie op geven? Geldt er ook een minimum en een maximum voor de uitgaven in de partnerlanden en de niet-partnerlanden zoals hij bepleit voor het nieuwe medefinancieringsstelsel?

Gezien het belang dat de minister hecht aan vakbonds- en arbeidsrechten, begrijpen de leden van de fractie van de SP zijn inzet in de onderhandelingen tussen de EU en Midden-Amerika over de associatieakkoorden niet. Op dit moment zijn in de voorstellen voor de associatieovereenkomst de mensenrechtenclausules bindend voor het hoofdstuk over duurzame ontwikkeling dat is opgenomen in de handelspilaar. Het is echter niet bindend voor de gehele handelspilaar; er zijn geen sancties mogelijk zoals het nu geformuleerd is. Er is een panel, waar de civil society aan deel kan nemen, dat de mensenrechtenschendingen aan de kaak kan stellen, maar er zijn geen sancties mogelijk. Dit is dan ook terecht het grote kritiekpunt in Midden-Amerika van vakbonden en mensenrechtenorganisaties. Op welke manier wordt de implementatie van deze mensen- en arbeidsrechten gemonitord en welke actie kan het voorgestelde panel ondernemen op het moment dat er schendingen worden geconstateerd? Welke sancties zijn mogelijk? En hoe zien die sanctiemogelijkheden er concreet uit? Graag een reactie.

Sowieso vinden de leden van de fractie van de SP het onbegrijpelijk dat de mensenrechtenclausules opgenomen worden in het handelsdeel. Het handelsdeel is er op gericht om barrières weg te nemen en beschermende maatregelen op het gebied van arbeids- en/of mensenrechten worden vaak juist gezien als barrières. Het associatieakkoord is wat deze leden betreft dan ook als een vierkante cirkel. Je kunt het wel zeggen, maar je kunt het niet tekenen. Dit is een gevolg van het feit dat ongereguleerde vrijhandel leidt tot een zogenaamde race to the bottom. Hierbij moeten juist vakbonds- en arbeidsrechten het ontgelden. De akkoorden die de EU tot nu toe reeds heeft afgesloten met andere landen in Latijns-Amerika laten dit ook zien. Blijkens een recent rapport van de Britse NGO War on Want, getiteld «Trading away our jobs: How free trade agreements threatens employment around the World», zorgt het EU associatieakkoord met Mercosur voor een ware de-industrialisatie in de betreffende Latijns-Amerikaanse landen. Uit impactramingen blijkt bijvoorbeeld dat vrijwel alle sectoren in de maak-industrie van deze landen zwaar getroffen zullen worden door toenemende werkloosheid, oplopend tot maar liefst 66,4 % in de motorvoertuigensector in Paraguay. De verwachting is dat de lonen navenant zullen afnemen. Blijkens een ander rapport van de World Development Movement (Raw Deal the EU's unfair trade agreements with Mexico and South Africa) trekt Mexico veruit aan het kortste eind in haar

vrijhandelsverdrag met de EU. Met name de armen en de gemarginaliseerde groepen blijken slechter af sinds het afsluiten van het akkoord.

Op dit moment bekijkt de Europese Commissie of El Salvador voldoende heeft ondernomen om te voldoen aan de conventie van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) nr. 87 betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen. Er zijn dus duidelijk substantiële twijfels of El Salvador voldoende heeft ondernomen om aan de GSP+ voorwaarden te voldoen, maar ondertussen gaan de onderhandelingen voor het Associatie Akkoord van de EU met El Salvador wel gewoon verder. Acht de minister vakbonds- en arbeidsrechten daadwerkelijk belangrijker dan de handelsbelangen van de Europese Unie? Zo ja, hoe verklaart hij voorafgaande dan?

Inbreng van de fractie van de ChristenUnie

De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben kennis genomen van voorliggend beleidskader. Deze leden waarderen de inzet van de minister om het VMP beleidskader te verbeteren naar aanleiding van resultaten van de evaluatie van het VMP in de periode 2001–2006. De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben echter nog wel enkele vragen.

Allereerst over de verhouding tussen nationale vakbonden en internationale vakbondsstructuren, zoals de Global Union Federations (GUF's). Aan wie wordt het geld besteed, aan de nationale vakbonden of aan dergelijke internationale overlegstructuren, zo vragen deze leden. Indien er sprake is van directe financiering van internationale overlegstructuren als de GUF's, hoe wordt dan gemeten wat het effect is op de armoedebestrijding? En is er bij directe financiering van deze internationale overlegstructuren sprake van financiering van projecten of van mensen, zo vragen zij de minister?

Ten tweede hebben de leden van de fractie van de ChristenUnie een vraag over de wijze van toekenning van geld aan organisaties die kunnen putten uit het VMP. Is bij de toekenning van subsidie het aantal leden leidinggevend of is de kwaliteit die een vakbond kan leveren en het resultaat ter plaatse leidinggevend, zo vragen deze leden?